

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Serge Hutin

ISTORII SECRETE ALE OMENIRII

Traducere de **Daniela-Cristina Dumitrescu**

Dinasty Books Proeditură și Tipografie

CUPRINS

Cuvânt-înainte	5
Marile secrete ale alchimiei.....	7
Cunoașterea interzisă.....	9
Alchimia. <i>Știința regenerării eliberatoare</i>	21
Civilizațiile dispărute.....	24
Secretul vizual al vitraliilor ermetice ale Renașterii.....	27
Leonardo da Vinci, geniul inițiat.....	29
Situația istorică a alchimiei europene.....	32
Bogății spirituale ale ezoterismului islamic. <i>Pe marginea unei cărți</i>	34
Societățile secrete în China.....	41
Robert Fludd	52
Istoria secretă a Statelor Unite	54
Contele de Saint-Germain.....	58
Eckartshausen.....	62
Mișcarea, spațiul și durata.....	65
Tradiții secrete din Atlantida până în Egipt.....	71
Absurdul.....	73
Secretele Triunghiului Bermudelor.....	75
Strania vară a anului 1792	81
Legenda lui Christian Rosenkreutz și simbolismul său tradițional.....	86
Magie și metafizică	90
Universurile paralele.....	95
Catarii.....	105
Secretul inițiat al lui Richard Wagner.....	113
Domeniul straniului.....	115
Iluminații din Bavaria.....	117
Trubaduri și tribunale ale dragostei	122
Pacea interioară – Necesitate vitală	124
Simbolismul, cunoașterea, cosmosul și viața	127

Alchimia sau nemurirea regăsită	131
Edgar Allan Poe și opera sa	143
În căutarea civilizațiilor dispărute	151
Secretele lui „Mary Poppins”	155
Misiunea lui Cagliostro	158
Eternul Prometeu	163
Călătorii în lumea de dincolo	169
Nostradamus și fraternitatea rozacruciană	172
Zanoni	177
Zborul către „altceva”	181
Descartes, inițiat rozacrucian?	191
Dante Alighieri	199
Triumful asupra morții	208
Misiunea și ideile filosofice ale lui Francis Bacon	224
Rabelais, alchimist rozacrucian	230
Veșnica speranță	233

MARILE SECRETE ALE ALCHIMIEI

La auzul cuvântului „alchimie”, puțini sunt bărbații și femeile, chiar cei cu o educație foarte modestă, care nu se cred capabili să dea un răspuns pe loc; alchimia, vor spune ei, este o știință ocultă din Evul Mediu, care urmărirea transformarea metalelor „vulgare” (în special plumbul) în aurul cel mai pur. Pentru a putea da un răspuns valabil la întrebarea: „Ce este alchimia?”, cel mai bine ar fi, la urma-urmei, să se pornească de la această reacție imediată a publicului.

Mai întâi, este o greșeală să se considere cercetările alchimice ca fiind specifice Evului Mediu, deși această perioadă, mult mai complexă și atrăgătoare decât ne-am putea gândi în mod obișnuit, a cunoscut o puternică înflorire a artei sacre. Rezumându-ne doar la exemplul Franței, aici s-a dezvoltat prestigioasa carieră a lui Nicolas Flamel, care a descoperit piatra filosofală cu ajutorul afectuos și inepuizabil al soției sale, Pernelle, și care a dispus construirea bisericii pariziene de la Saint-Jacques-la-Boucherie, din care a mai rămas doar clopotnița, cunoscută sub denumirea de turnul Saint-Jacques.

Pe de o parte, într-adevăr, arborele genealogic al alchimiei are rădăcini ce datează din vremurile îndepărtate ale Antichității. Fără a mai menționa ipoteticele discipline taumaturgice ale civilizațiilor însemnate (ca a Atlantidei) dispărute de mii de ani, putem sublinia, aici, asocierea strânsă, ce se regăsește pretutindeni pe glob, a unui prestigiu magic al artizanilor ce dețineau secretele tradiționale ale prelucrării metalelor. Chiar și în *Vechiul Testament*, regăsim această fascinație, amestecată în mod inextricabil cu teama față de fierar. Mircea Eliade și alți specialiști s-au străduit, cu o atenție conferită de experiența lor, să scoată în evidență aceste origini legendare, renumite și blestemate în același timp (pentru că fierarii erau considerați niște ființe de temut, care le furaseră zeilor și demonilor cunoștințe aprofundate privind topirea și alte meșteșuguri). Trecând la perioada istorică, alchimia, constituită într-o disciplină ocultă autonomă, se dezvoltă, după cât se pare, mai întâi în China; apoi se manifestă în India, în Asia Centrală, ajunge în Orientul Mijlociu și în Egipt, unde asimilează, de altfel, tradiții asemănătoare având surse foarte vechi. Abia la începutul Evului Mediu (și, astfel, credința populară este confirmată), cercetările alchimice, transmise prin intermediul Bizanțului și al arabilor, își vor face apariția în Europa, unde vor influența toate țările, rând pe rând (deoarece tratatele de alchimie vor fi redactate atât în Islanda, în Extremul Orient, cât și în îndepărtata Moscova).

Pe de altă parte, este total greșit să se creadă că arta lui Hermes, după ce a cunoscut o dezvoltare ieșită din comun în Evul Mediu, a dispărut, încetul cu încetul, în fața apariției treptate a ceea ce avea să devină chimia de azi, asemenea cercetări dispărând pentru totdeauna după reapariții sporadice, atunci când Lavoisier, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, a dat o lovitură mortală speranțelor de preschimbare a metalelor, prin teoria sa privind constanța elementelor simple în materie. Oricât de fantastic și de ieșit din comun i se poate părea acest lucru omului din secolul al XX-lea, mai există alchimisti, și, trebuie precizat, alchimisti tradiționali, adică nu savanți sau ingineri preocupați de experiențele nucleare care au devenit posibile datorită aparaturii moderne și minunilor tehnicii. Nu! Nu este vorba aici despre cercetători întreprinzători la care este evidentă latura de „alchimisti moderni”, „de „spărgători de atomi” care, comparativ, ar fi asemenea piloților de supersonice în raport cu primii lansatori de baloane; este vorba despre adevărați alchimisti care, chiar dacă sunt la curent (asemenea lui René Alleau, de exemplu) cu descoperirile cele mai recente ale chimiei, sunt, în realitate, oameni ale căror principii sunt cele ale lui Nicolas Flamel. Această „supraviețuire” ar putea părea uimitoare, ea fiind, totuși, de netăgăduit; alchimisti tradiționali pot fi găsiți nu doar printre maeștrii tantrici din Himalaya sau din mănăstirile de orientare specifică sufismului din Orientul Apropiat, ci și în centrul țărilor angajate în mod decisiv și inexorabil în marea aventură mecanicistă pe care o cunoaște lumea actuală; asemenea oameni îi regăsim în Franța, în Marea Britanie, în Germania, în Statele Unite etc. Dar ce naiba (expresia se impune deoarece abordăm domenii despre care se știe că „miros a sulf”) ar putea căuta ei?

Deși procedeele strict alchimice nu se înscriu deloc în linia tehnicilor *up to date*¹ (aparatura modernă nu joacă decât un rol accesoriu, instrumentele esențiale ale alchimistului rămânând cele ale înaintașilor medievali: retortă de cristal, cuptorul din Evul Mediu, creuzet...), nu poate fi negat faptul că acești oameni lucrează în laborator, îndeplinind operațiuni materiale, și nu putem considera (deși misticii au uzat de bunăvoie de simbolismul prefacerii metalelor încercând să definească etapele transfigurării interioare) lucrările lor ca fiind de ordin pur simbolic sau filosofic. La urma-urmei, ce se caută să se obțină din „oul filosofal” (retorta de cristal) sau din creuzet (atunci când artistul folosește procedeul numit al „căii uscate”, extrem de periculos întrucât presupune chemarea trăsnetului)? Aurul? Cu siguranță, transmutația metalică este una dintre puterile misteriosului compus preparat de artist, faimoasa „piatră filosofală” pe care Van Helmont și alți martori demni de încredere afirmă că au văzut-o și au atins-o. Dar trebuie subliniat că aceasta nu este decât una dintre capacitățile alchimiei operative. Toți autorii insistă asupra

1 Actuale (engl.) (n. trad.).

faptului că cel care se va angaja pe drumul fabricării pietrei filosofale pentru simpla plăcere de a se îmbogăți o va lua pe drumul greșit și, contrar a ceea ce și-ar putea imagina cineva, capacitatea de a realiza transmutații metalice nu se dobândește deloc ușor. André Arnyvelde ne explică, în mod minunat, această mare ambiție eliberatoare a alchimiei tradiționale:

„O frumoasă fabulă orientală povestește cum un om sărac doarme și are un vis absurd și minunat. Într-un palat în care este prinț, este înconjurat de toate plăcerile și, imediat ce simte o dorință, este învăluit din senin de parfumi, voluptăți, feluri de mâncare divine, aur, bijuterii, muzică. În somn, în timp ce simte că se topește de satisfacție și pace, scoate un strigăt de fericire (aluzie la mantră, formula magică, ce deschide accesul imaginației alchimistului la planurile superioare ale realității), și zgomotul strigătului îl trezește. Și iată că-și revine cu totul; este pe jumătate ridicat în așternutul său, pleoapele i se zbat, degetele îi sunt încleștate pe cearșaf, dar visul încă-l bântuie. Este cuprins de o halucinație nebunească. În mijlocul camerei sale, nu se mai află familiara masă instabilă, ci o masă pe care strălucesc cristale, merinde de culoare roșu-aprins și aurite, fructele din Canaan... Lucru ce-l înspăimântă și-l uluiește în același timp” (L’Arche – 1920).

Ce putem spune despre asemenea cercetări? Evident (deoarece interferăm cu domenii de ordin taumaturgic), le este specific chiar faptul că ele nu pot fi confirmate științific. Și, totuși, alchimia tradițională alcătuiește, lucru pe care suntem obligați să-l admitem, nu un amestec incoerent, ci un întreg foarte solid construit, cu logică proprie (oricât de diferită ar fi ea de logica științifică actuală). Și, în plus, există unele fapte concrete invocate de alchimiști (în special, fenomenele transmutației) care pot face obiectul examinărilor științifice, deși sunt doar factori izolați în acest caz, în timp ce transmutația metalelor alcătuiește un ansamblu structurat, în care niciun element nu poate fi separat în mod arbitrar. Fie că vrem sau nu, căutarea pietrei filosofale presupune elemente care ar fi eliminate automat prin orice tentativă de a le transforma în instrumente de control științific.

CUNOAȘTEREA INTERZISĂ

Sir Henry Rider Haggard (1856-1925) a rămas în amintirea tuturor ca unul dintre maeștrii englezi ai romanului de aventuri, dar autorul *Minelor regelui Solomon* trebuie considerat și o figură importantă în domeniul romanului fantastic de inspirație „ocultă”. Nu trebuie să uităm, într-adevăr, că principala operă a lui Haggard, *She* (publicată în 1887), și cele trei continuări

ale acesteia, *Ayesha sau întoarcerea lui She, Fiica înțelepciunii, She și Allan*, sunt lucrări clar teozofice. Într-adevăr, majoritatea operelor de „ficțiune” ale acestui autor, cărți care sunt numeroase, conțin multe aluzii, explicate sau voalate, la doctrine și la învățăături secrete. Haggard a fost influențat în mod profund de sincretismul „ocultist” din epoca victoriană târzie: spiritism, teozofie *stricto sensu* (sistemul doamnei Blavatsky și al discipolilor ei englezi) etc. Omul care a scris *She* și celelalte cărți extraordinare era el însuși un mare erudit în materie de ocultism. Un studiu exhaustiv al surselor sale ar dezvălui o cunoaștere profundă a multor cărți și autori, printre care un bun prieten al lui Haggard, Andrew Lang, admirator erudit al doctrinelor secrete ale Egiptului antic, una dintre marile obsesii ale romancierului. Dar Haggard nu a fost elevul condescendent al unuia sau mai multor măștri ai ocultismului. El trebuie considerat mai curând un scriitor care și-a formulat, încetul cu încetul, propriul sistem teozofic prin includerea, într-o sinteză originală, a speculațiilor mistice și metafizice oarecum eterogene.

Sperăm că vom demonstra, printr-un mare număr de citate, faptul că opera romanică a lui Sir Henry Rider Haggard dezvăluie interesul pasional al autorului său față de toate formele superioare ale cunoașterii interzise.

Haggard este un adversar înverșunat al metafizicii clasice. Departate de a demola capacitățile imaginației umane, el nu ezită să scrie: „[...] Cine este în stare să spună în ce proporție pot rezida faptele din trecut, prezent sau viitor, în imaginație? Poate că aceasta este o umbră a adevărului intangibil, poate că este rațiunea sufletului.”

Inspirația directă poate fi completată cu ajutorul tehnicilor tradiționale, transmise pe cale secretă de la maestru la discipol, care pot dezvolta în sufletul adormit al omului cunoașterea metafizică:

„Am să vă spun ceea ce n-am spus niciodată până acum unei ființe vii. Ani de zile, am studiat cunoștințele tradiționale aproape uitate în această țară, Anglia, o știință care, odată ce a fost dobândită integral, pune la dispoziția posesorului ei puteri care sunt ascunse în natură, și-i va permite chiar să privească dincolo de natură, și, poate, referitor la durata existenței, să devină stăpânul propriului timp. Veți putea învăța această știință, în ciuda eșecului meu. Inteligența și hotărârea mea m-au ajutat să descopăr calea de acces la aceasta și la unele secrete, fără a putea să le urmez însă; am învățat, prea târziu, că doar cei buni și curați pot face asta.”

Trebuie să alegem între cunoaștere și afectivitate. Conform opiniei lui Haggard și a multor ocultști, partea spirituală a omului trebuie să se dezvolte pe seama învelișului fizic și a pasiunilor pământești.

Totuși, înțelepciunea ocultă este, întotdeauna, în opera lui Haggard, o cunoaștere interzisă. Omul poate dobândi gnoza metafizică, el poate cuceri minunate secrete practice, poate invoca spiritul morților, își poate cunoaște

propriile încarnări anterioare etc. Dar este periculos ca omul să intre în contact cu forțele oculte, întrucât riscă șocuri teribile atunci când încearcă să se ridice deasupra condiției sale.

În ceea ce privește existența noastră terestră, Rider Haggard este de un pesimism lucid și lipsit de echivoc. Prețul plătit pentru cunoaștere este, întotdeauna, în opinia lui, conștientizarea vanității tuturor lucrurilor terestre:

„Oh, voi, bieți muritori, îi implorați pe zeii voștri să vă acorde mulți ani de viață, fără să știți că semănați în pieptul vostru o sămânță din care veți recolta mii de nefericiri! Nu știți voi oare că lumea asta este, pe drept cuvânt, casa iadului, în camerele căreia spiritul rămâne la anumite intervale, pentru o scurtă perioadă de timp, în care, sătul și stupefiat, se grăbește gemând spre pacea pe care a dobândit-o?”

„Roata cea mare a sorții înaintează asemenea carului lui Djaggernaut și ne strivește pe toți, treptat, pe unii mai devreme, pe alții mai târziu, lucru care n-are importanță, întrucât la sfârșit ne va zdrobi pe toți. Nu ne prosternăm înaintea ei asemenea sărmanilor indieni; fugim încoace și-ncolo, implorăm milă, dar nu servește la nimic. Întunecatul destin tună și ne transformă în cenușă atunci când dorește.”

Și Haggard precizează această idee în următorul mesaj:

„Lumea spiritelor este, așa cum cred eu, cea reală. Restul este doar un coșmar, pentru că noi nu cunoaștem nici începutul, nici sfârșitul acestui vis.”

Omul este supus fără milă, prin destinul său ciudat, legii infernale a reîncarnărilor neîncetate. „Privește soarta omului! Aceasta ne va atinge în mod infailibil, și noi vom dormi. Tot în mod infailibil, ne vom trezi și vom trăi din nou și iarăși vom dormi; și tot așa, de-a lungul perioadelor, spațiilor și timpului, din eon în eon, până când lumea va fi moartă, iar lumile de dincolo de lume vor muri și nimic nu va mai trăi în afara Spiritului Vieții... Și, totuși, moartea nu este decât noaptea vieții, dar noaptea naște o a doua zi, care va conduce la o altă noapte.”

„Atunci voi credeți că trăim din nou pe acest pământ? Din nou și din nou, până când va veni, pentru noi, vremea să părăsim pământul pentru totdeauna. De asta, sunt sigur.”

„Da, această pasăre călătoare (omul), care mi s-a părut că zbura din tenebre în tenebre, putea să-și fi întins aripile la lumina altor sori, cu milioane și milioane de ani înainte, și le-ar mai putea întinde, devenind strălucitoare și luminoasă, vreme de milioane și milioane de ani, într-un timp care încă nu există.”

„[...] Viața era ceva imens și splendid care se întindea dincolo de câmpul vizual, ceva trimis de Dumnezeu, care începea și se termina în absolutul etern și care participa, în final, la atributele sale și la natura sa...”

Pentru Haggard și mulți alți „oculți”, reîncarnarea umană este un fapt atestat de numeroase constatări tulburătoare, de exemplu, dragostea la prima vedere.

Condiția umană este mizerabilă, dar se poate obține eliberarea printr-un antrenament mistic pe care individul îl descoperă în forul lui interior:

„[...] mi s-a revelat brusc faptul că sufletul meu era Maestrul ascuns de la care trebuia să-mi învăț lecția”.

Pe de altă parte, trebuie să admitem că dragostea umană (pe toate planurile: fizic, sentimental și spiritual) este singura forță care poate învinge destinul inexorabil:

„Nu există decât o lumină fixă în ceața ce învăluie rătăcirile noastre.

Această lumină este dragostea!

Nu există decât o speranță în noaptea deznădejdiei noastre.

Această speranță este dragostea.

Restul este doar falsitate. Restul este umbra ce se mișcă la suprafața apei.

Restul este doar vânt și vanitate.

Cine va spune care este greutatea sau măsura dragostei?

Aceasta s-a născut din carne și rezidă în spirit.

Ea își află consolarea în fiecare (dintre cei doi).”

Așadar, vom constata fără uimire la Haggard un adevărat cult al femeii. Romancierul cântă „[...] minunăția din inima femeii, care este un microcosmos de speranțe, de temeri și de disperări ale umanității, a cărei mamă este din vreme în vreme.”

Femeia este capabilă de sacrificiul suprem; Yva, eroina din *When the world shook*¹, se aruncă singură în focul teluric pentru a împiedica modificarea catastrofală a echilibrului Pământului: „o fracțiune de timp, [Yva] a rămas acolo, asemenea unui înger incandescent, învăluită în flăcări. Apoi a dispărut asemenea unei fantome din fața ochilor noștri. Yva devenise cenușă. Yva dispăruse! Sacrificiul se consumase.

„Lumea a tremurat, dar Yva salvase lumea.”

Dar femeia poate fi, de asemenea, o ființă perversă și demonică sau poate reuni, suprem echivoc, bunătatea și cruzimea. Personajele feminine ale lui Haggard sunt simboluri ale tuturor puterilor misterioase, benefice, malefice sau ambivalente ale femeii, care dobândește o semnificație metafizică ce amintește de vechile mitologii matriarhale.

Cea mai interesantă dintre eroinele lui H. Rider Haggard este, fără tăgadă, misterioasa „Nemuritoare” care este Ayesha, „Cea-căreia-trebuie-să-i-se-dea-ascultare”. Aceasta reunește toate atributele atrăgătoare, stranii sau înspăimântătoare ale eternului feminin.

1 Când lumea s-a cutremurat (engl.) (n. trad.).